

SIC VOS NON VOBIS

Sic vos non vobis bị học giới VN dịch là ở với họ mà không theo họ. Thành ngữ này là triết lý sống của Trương Vĩnh Ký. Sau đây là cơ sở do Winston Phan Đào Nguyên phát hiện:

Theo truyền thuyết, Virgil, vào khoảng năm 41 B.C., lúc đã nổi tiếng, có làm câu thơ cặp (distich) để ca ngợi hoàng đế Caesar Augustus (cháu của Julius Caesar), và để hai câu thơ đó trước cổng cung điện của Augustus vào một đêm mưa trước một ngày lễ hội của ông ta như sau:

Nocte pluit tota; redeunt spectacula mane:

Divisum imperium cum Jove Caesar habet.

Tạm dịch:

Trận đêm mưa bình minh cùng lễ hội

Quyền Caesar chia sẻ với thần Du.

Vì là một người khiêm nhường, Virgil đã không viết tên mình là tác giả hai câu thơ. Sau khi đọc được hai câu này, hoàng đế Augustus rất thích thú và quyết tìm cho ra tác giả. Tuy nhiên, Virgil vẫn không nhận là của mình. Cho đến khi một nhà thơ khác tên là Bathyllus thừa cơ hội nhận là của mình và được Augustus khen thưởng thì Virgil mới tức mình viết thêm những câu sau đây trên cánh cổng cung điện, trong đó ông cố tình để trống phần sau của 4 câu có “sic vos non vobis”:

Hos ego versiculos, tulit alter honores:

Sic vos non vobis, _____

Sic vos non vobis, _____

Sic vos non vobis, _____

Sic vos non vobis, _____

Tạm dịch:

Tôi làm thơ, nhưng kẻ nào hưởng lợi

Chẳng vì mình, _____

Chẳng vì mình, _____

Chẳng vì mình, _____

Chẳng vì mình, _____

Thắc mắc không biết ai viết những câu trên, Augustus ra lệnh cho Bathyllus làm tiếp phần để trống, nhưng Bathyllus không làm được.

Đến lúc đó Virgil mới ra mặt và hoàn tất các câu
bỏ trống như sau:

Hos ego versiculos, tulit alter honores:

Sic vos non vobis nidificatis aves;

Sic vos non vobis vellera fertis oves;

Sic vos non vobis mellificatis apes;

Sic vos non vobis fertis aratra boves.

Tạm dịch:

Tôi làm thơ nhưng kẻ nào hưởng lợi

Chẳng vì mình, lũ chim làm tổ mới

Chẳng vì mình, đàn cừu phải mang lông

Chẳng vì mình, làm mật những đàn ong

Chẳng vì mình, giống trâu bò cày cấy

Không cần phải nói, sau đó trắng đen rõ rệt,
Virgil càng được Augustus mến trọng hơn.